

Պէշգոզ տէպպաղխանէն իշխան
000 դանթար լալամուաբն փլանագա-
սար մարթըն ճընճի բաղար իրթէսի
ւնի իճրա օլունանագ տըր. թալիսյ
անլըրըն եէվմի մէզըխրտէ սաաթ 6
ս ճարի շուրայա կէլմէլէի:
29 փետր. 1872

անճաղ պիր Բուսմի ռուսական տնօրին
պէշ եւերին տէն ֆէնա հալտէ ետարաւան
մըշ տըր :

— Բանկալիստէ Լըմէնի գաթ ոլիկի
միլիթ ինտէն Կ. . . Նամ պիր քիմէսնէ-
նին , օն սէքիդ ետալնտա օլան քէնտի
գըզգարնտալնէն պիրքիլնի իզալէ իյ-
լէտիկի , վէ մէրդուսնին համիլէ գալ-
տըրը Բանկալիստէ հալտիս պէշնինտէ
սէօլլէմէքտէ տիր :

— Տիւնքի Մանգուսմէմիդտէ , Հա-
սունեան հաղթէթլէրինէ հազարէթ ի-
չին ետալմըշ օլան ընտիմէրէ տալիր
տէրճ իթտիրիլէն պիր պէնտտէքի
Քիւնէն լուղէթիլնին , սէհվէն Բանկալիս-
տնուղու թարաֆըմըզա իսթար օլուն-
մուշ տուր :

— Էվիլէրի կիւնքի նիւսնէմիդտէ
պիրտիրիլէն թափուգ խըրրաքը տիրէքի
կիւն հիւքիւմէթ մարիֆէթի իլէ շու
եօլտա տէրտէսթ օլունմուշ տուր , չէօյ-
լէքի , մէրդուսմ խըրրաք , Ուստիլ թո-
տորի Նամ քիմէսնէ օլուպ , պունտան
օն պէշ կիւն ագտէմ , Տէրի սէտտէթէ
կէլմիշ , վէ պու կիպի պիր գաշ տօլան-
տըրըմըզա տան սօնրա , իշպու սալը կիւ-
նիւ , իւսթիւ պաշք թէմիլ կիլինմիշ
օլունղու հալտէ , Գալաթիտա պէշիւք
պիր գալլինտա օթուրուպ էլլէնմէք-
տէ իքէն , օրատա պուլունան տիկէր
պիր միւշթէրի իլէ տօլմըզա ընտա
իսթպ գօնուշալարնտա , մասդարա
գըրաֆէթիլնէ կիրէրէք . քէնտի խըրրա-
լարնտան պիր ֆիմիլիտանէն էվիլնէ կի-
տիպ էլլէնմէքիլի մէրդուսմ միւշթէ-
րիլնէ թէքիլի իտէր , վէ մէրդուսմու
գանտըրապ պիրիլքտէ էլլիլիսէն տիր-
քեանընա կիւնէրէր վէ օրատա քէնտի
րուպալարնէ չըքարէպ , մասկարա էլ-
պիսէրէրի կիլինիլէրի վէ սօգաղա չը-
քալ էօթէ պէրի տօլալարնտա սօն-
րա , պիր մահալէ կիտիպ էլլէնմէքիլն-
տէ , մէրդուսմ խըրրաք , Կէնի գօնուշ-
տուղու արգաւտալնէ օրատա պըրա-
դալ , էլպիսէն տիր . քէնտիլնա տէօ-
նէր վէ արգաւտալնէ զապլէիլնէ թութ-
տու կէթիլուրիւ , չարուք էլպիսէրէրի-
նի վէր , կէթիլուրէ իմ , կիլինիլն , չիմտի
սէնիլն էլպիսէնի կէթիլուրիւ , տէր վէ
քէնտի րուպալարնէ կիլէրէք արգաւտա-
լնէն րուպալարնէն տէ պիր պօղչա էլի-
նէ գօնուպ գօլթուղունա ալտըրը պիր-
լէ սափուշուր : Մէրդուսմ արգաւտալնէ
պիրաղ վաղթթ օ մահալտէ էլլէնիլ
վէ արգաւտալնէն կէլմէտիլիլնի կէօ-
րիւպ , րուպալարնէ տէ իլլիլիլնէ իլլին
րուպալարնէն տէ քէնտիլնէ կիտէր ի-
սէ տէ , պիր սաթթ ագտէմ արգաւտա-
լնէ կէլիլ րուպալարնէ ալմըշ կէթիլուր-
միւշ օլունղուստ պիլտիրմէրի իւղէ-
րիլնէ , պիլարէն առէմ չաւա գալըր վէ
խըրրաք գալըրմըշ օլունղուստ ան-
լար իսէ տէ , մէհպուր օլուն տիկէր պիր
գաթ էլպիսէն ալմըշ կիլմէք վէ ֆէր-
տասը չարալմիսի կիւնիւ մէրդուսմ խըր-
րաք Գալաթիտա րասթ կէլիպ զապ-
թիլնէ վէրիլ , վէ մէրդուսմուս ետիլ-
տըրը մահալտալնէ արալթըրըլտըգտա ,
Եիւղ օթուգ պէշ տիւղիլնա Եէնի մէն-
տիլ պուլունմուշ տուր : Մէրդուսմ թա-
վուգ վէ էլպիսէն մատտէսիլնի իրար
իլլէմիշ իսէ տէ , մէնտիլլէրի նէրէտէն
չալմըշ օլունղուստ հէնուգ պիլտիրմէ-
միշ տիր :

— Իւշ սէնէ հապտէ հիւքմ օլունան
ճինտիլթ սահալպէրիլնին , պունտան
պէշիլն , հէր գանղի մահալտէ ճինտ-
իլթիլլէրինի ինրա իլլէնիլլէրիլն , օրա-
տա կէօլիստէրիլնէն ետիլթա տարա-
լաղ : Իլլէք պիր մահալտէ էլլէնիլն
կէօլթիլլէրիլնէ գալարը վիլիլմիշ տիր :

ՊՈԼԻՍԱՐԱ ԷԼԶԻՍԻ
Իլլիլիլն Ենրարիալ զաղէթալնտա
էզհանը ամէլի թախտիլ իտիլնի ա-
թիլնէքի հալտալն օլունմուշ տուր :

« Մուհիմմ պիր մատտէտէն տօլանք
Պապը ալի իլէ մուսապէրաթա կիրիշ-
մէք իւղրէ իսթանպուլա կիթմիշ օլան
Պուխարա էմիրիլնի Էլիսի հազգընտա
իսթանպուլտան մուհիմմ հալտալնէր
ալաղ իլլէմիլիլլէրիլն :

Միւսալիլլէրիլն Էլիլի , Պուխարա էմիրի-
լնի Էնալլէթիլլէրիլն , Թունուս վէ Մը-
սըր կիպի վէ պունղարն շարթարը վէ
իւնվանը իլէ օլունղու հալտէ , մէմա-
լիլն մահալտէ յի Եհանէնիլն պիրէր
գըսմը իլան իտէնէք , Եանի , Պուխա-
րա էմիրիլն , քէնտիլնի , Ջալթը հազրէ-
թի Եհանէնիլն թապիսի թանքըպ ,
վիլիլն վիլէնէք , Փաղաթ պունուս ի-
լէ հիւքմտարըզ հուգուգըլարնէր պա-
գը սաղաթաճաղ իմիշ :

Մէրդուսմ հալտալն չիմտիլն իսու-
սուլարտան պիլիլնէ պիր Էհէմիլլէթ
քէնպ իլլէմէքտէ տիր :

Պուխարա , իլլինտէն Էսքի Օքսիւս քը-
մաղը կէշէր պիլիլնէ պիր մէմալիլն օ-
լուպ , ուճու թալլիլլէրիլն զարպի
սինթարնա գաւտար տըր վէ պուլուն-
րէթիլն , ինկիլթէրանն Էլլինտիլթա-
տա օլան Էնալլէթիլլէրիլն մուհալաղա
իլլէմէքտէ տիր :

Էվէր Պուխարա , մէմալիլն մահ-
րուսէնէ պիրէլլէրիլնէն օլուն իսէ ,
մէմալիլն մահալտէ թէմալիլլէրիլն
սըլ քի թահիլլէրէք քէնտիլնէ իսէ , Էօյ-
լէ տէ Պուխարա , մէմալիլն մահալ-
տէնիլն պիր գըսմը օլունալ իլէ սինիլն
քէնտիլն թահիլլէրիլն պուլունաճաղ վէ
պուլունալթալն , րուսիլն իսուսու-
մէթիլնտէն գուլթուլունալ օլունաղ տըր ,
րուսիլն , պիր չօղ վաղթթ տան պէրու ,
Պուխարա թէհալտ իլլէմէքտէ , վէ
քէնտիլնիլն Էլլինտիլթա կիթմէք ի-
չին Պուխարանն իլլինտէն պիր Եօլ ա-
լարաղ ինկիլիլլէրիլն սըրթընա պիլնմէք
մաղսէտիլն իլէ Պուխարալնէր գալթ իլ-
լէմէք վաղթ Ու ֆուրսաթը կէօղէթ-
լէմէքտէ տիր :

ՍՈՆ ՀԱՎԱՍՏԻՍԼԷՐ
ԱՎԱՍԹԻՍԱՄԱՃԱՐ

Վիլէննա , 12 մարտ
Ավսթրիա-Օսմանլը պանգալարն
քիւշտալ , Էֆքեարը ամիլ թարաֆը-
տան Էյի գապուլիլնէթ պուլունաղտա
տըր :

Կալիլիա իլէ ետգընտա ուղալը-
լըր տէ յի հէր նէ գաւտար իսթիւս օ-
լունմաղտա իտիլն տէ , մէրդուրիւ-
միւս տէք օլունալ պալալմըշ տըր :

Նամիլաճ օլան Ուստիլ-Պուլտան
պէլիլնին մատաճալը րըքէնիլն Էլիլլա-
պէթ , պուրատա պէլլէնմէքտէ տիր :

ՐՈԼԻՍԻԱ
Սէն Բէթըրապուրիլ , 11 մարտ
Իմէրաթիլն Եհանէնիլն հաղթէթիլն , Գը-
րմա կիթմէք իւղրէ , Ետգընտա չէհ-
րիլիլլէրիլն թէրէ իտէնէք տիր :

Իմէրաթիլն հաղթէթիլն , Օտէսա-
եա գաւտար , միւշարիլլէրիլն հաղթէթ-
իլլէրիլն իթիլլէրիլն պուլունաճաղ
տըր :

12 մարտ
Իսթանպուլտալն րուսիա սէֆիլի
մէնէրալ ինտիլլէրիլն , վիլլէրա գօմի-
թէիլնէ քէնտիլն սաթ օլունտա :

ՅԻՍԵԱՍ
Բարիս , 12 մարտ
Մ. Թիլէր , պու կիւն րըքէնա տը կա-
լա գալըլըք վիլիլթա վիլտիլն
Տիւն ալալալ , չէտիտ պիր միւսա-

տէլէ վաղթ օլունղուստ սօնրա , րու-
վիլն Նամ մէպուս , զաղէթալարտա տա-
լիլիլն Նաղըրնէն թալար ու հարէքէ-
թիլնի գըրիլթիլլէրիլն օլունղու ի-
չին , անն մուհալէմէնէ չէքիլմէսի գըմ-
նընտա վաղթ օլան թէքիլլէրիլն մէհիլ-
թարաֆընտան միւսալտէլն թահիլթընա
ալլէնտալ :

ՊԷԼԻՊԱ
Պըրիւսէլ , 12 մարտ
Մ. Լանկըրան Տիւմենս , ալէլլէ-
տէն 10 սէնէ մահալտէիլլէրիլն հիւքմ
օլունտա :

ՍԱՐԻԱՅԻՅԷ

ԳԱԼԱԹԱ ԲԻՈԶԱՍԸ			
Խոսիլի 1 Մարտ ալալալ գար		55-54	
» 2 » Սալալ սալըր		56-02	
» » Սալալ 3		53-53	
Իսթիլլէրալ 1863		545-	
» 1863		557-	
» 1868		518-	
Սալիլթէ ժէնէրալ		15-00	
Գրէթիլ		16-20	
Երմէնտըքիլն սէհիլիլլէրիլն		175-50	
Թարալալ հիւսիլլէրիլն 1320 զը			
Բէրք 3 արալ			

ԱԳՃԷԼԷՐԻՆ ԲԻՈԶԱՍԸ 2 ՄԱՐՏ			
Ինկիլիլլէրիլն ալալալ		109-06	
Պրանսալ ալթուրն		86-58	
Բոլ		89-10	
Գըրմիլ ալթուրն		81-27	
Պէնալ Միլիլլէրիլն (Ֆարգը)		1-53	
Պէլիլլէրիլն մէթալթիլլէրիլն	105-12	105-5/4	
Պաղար		119-50	
Կիլլէրէր գուրսն սալթուրն	0/0 4 1/2		

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՎԱՐԺԱՐԱՆ

Պու տէֆա գաթըն պիրի Մըսըր-
տան , քէնտի համիլլէթիլնի իպրաղ ի-
լէ , մէթէպիլ մէղպուր իլլին 9 օղգա
ալէա Եէմէն գահիլլէրիլն իլէ պիր գաղէ-
վի տալիս ալէա Բիրիլն իհտա վէ իր-
սալիլն հիւսիլլէթ իլլէտիլլէրիլնտէն ,

Վարդանանց զորավարաց կիւնիլ-
լիլլէթիլնտէ , կէօղիլլէրիլն պիր գաթ
իլլէ , Օվաճըղը տէր Ջաքարիան Յուլ-
հանէն Էֆէնտիլն պիրէր առէտ լիւր
իհտա իլլէտիլլէրիլնտէն ,

Թալարտա պիր մէթէպտէ պուլուն-
նան հէմէհիլլէրիլն չօնուղըրնտան
պիրիլն , պիր առէտ պէշ ֆրանղըք-
իհտա վէ իրալիլնի միւրատ իթիլ-
լիլնտէն , հէր քէնտիլլէթ օլունալ իւղ-
րէ , քէնտիլլէրիլն հազգընտա տալիլն ,
թէքէքիլլէրիլն աղիլլէրիլն պէնան ու
թաղալիլն իտէրիլլէրիլն :

Գեր Ջալալեան Սարգիս սըրաղան ,
հէր նէ գաւտար ուղաղտա իսէ տէ ,
կէլլէն սէնէ կիլիլն պու սէնէ տալիլն , Ա-
գապեան վարժարան հազգընտա տէր-
քէնտի օլան մահալպէթիլնի ֆիլիլլէն
տալիլն իպրաղ իթմէք իւղրէ , պաշտ-
պանըք ֆաղիլլէրիլն ինրա իթմիլլէրիլն , վէ
պիր սէնէլլէր իլլին 24 առէտ մէհիլլէրիլն
իրալիլն հիւսիլլէթ իլլէմիլլէրիլն օլունղու-
տան , մա թէքէքիլլէրիլն աղիլլէրիլն
իտէրիլլէրիլն :

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ԱԶԳ

Ա. Երեսիլիլնտան ընտրող խաղիլլէրիլն
Ընտրողական ժողովիլն նախորդ պաշ-
տօնական ժանուգման համալտ թա-
ղիս հրաժարեալ Երեք Երեսիլիլնտանց
տեղ ընտրուին ընտրութեան առաջին
քուէարկութիւնն անդիլլէրիլն կիւրալիլն
(իրտուար 20) որոշեալ ժամուս կա-
տարուելով քուէիլլէրիլն բաղարձակ առա-

ւելութեամբ ոչ ոք Երեսիլիլնտան ընտ-
րուելալ :

Հետեալար Խորաւարդիլն քուէ
ըտաղիլլէրիլն կրկնապատիկ թուով
հետեալալ ցուցակը պատրաստուելով

Միւրալիլն Էֆ. Գալմահան	
Պօղոս » Ոսկիլիլնտան	
Յուլհանէն » Եղիաղարեան	
Պետրոս » Փափաղեան	
Յապրը պէյ խանտանեան	
Սարգիս Էֆ. Արապեան	

Երկրորդ անգամ քուէարկութիւն
ընել որոշուելալ յառաջալալ մարտ
ամսոյ 3 կիւրալիլն , առաւօտեան ժամ
3 էն մինչեւ 7 , ուրկէ անմիլլապէս վեր-
ջը քուէհամարը պիտի սկսի յատենիլ
Երեքեւելոյ և ի ներկայութեան ընտ-
րողական ժողովիլն :

Աւելորդ չմը համարիլ յիլլէր որ
այս երկրորդ քուէարկութիւնն ալ ա-
ռաջինին յար և նման եղանակալ կըլ-
լալ , սա տարբերութեամբ որ քուէ-
արկուք այս անգամ միայն վերիլլէրիլն
վիլլէ անձանց մէջէն Երեքիլն տալու են
քուէնին , և անոնցմէ գաւտ անուանց
տրուած քուէնիլլէրիլն անընդունելի են :

Ի Գիմաց ընտրողական ժողովիլն
խաղիլլէրիլն
27 վետար 1872- Գերք քէնտիլլէրիլն

ՄԷՐԶԻՅՈՒՆՏԱՆ ԹԱՆԴԻՐԱԹ

Բ.

Մարգուս 1872 վետարիլար 17

... Խմբադիր ,

Գայմաղամբ անոնց կողմը բռնած
ըլլալով կատարուիլ այս բռնալիլն անի-
լաւութիւնները ընելու , բայց երբեմն
միւլաղիլլէրիլն կողմանէ իլլանութեան կը
հաւատարմացուցանէ գաղմալ զիւր-
ւաստը որ նենգութեամբ և պատրը-
ւակալ իմ պատուոյ գէմբան մը չըլ-
լալ , անիլալ ճամբոյ մը չի բռնալիլն ,
Երեք խօստանը գէմ ուրտաղարմ
չըլլան ու կրկին Երեքիլն գաղմալմա ,
ամենայն քաղաքական արքունի հաւա-
տարմութեամբ և պաշտօնական եղա-
նակալ հաւատարմացոյց որ երգման
գէմ պակասութիւն չըլլալ , սենեակս
բանալուք կողմը միւլաղիլլէրիլն և մէկ
աղգալիլն մը գայմաղամբն գայիլն ,
սկսալ վերոյ ստիպել զիւրաւաստ որ Ա-
մասեա երթամ կուսակալիլն աղը եղու-
թեանը համալտ , որ այն ինչ անձը
իր դրամիլլէր գնած է եղեր Մարգուս-
նայ Գալթիլլէրիլն Երեքիլն տրան ,
Ես ինչ իրաւամբ կը նստիլլէր օտարակա-
նին կալուածքիլն մէջ , վալիլ Բալան այն-
պէս Ամասիոյ միւլթեարըք Բալայիլն
գըրած է եղեր , որ է ամենամեծ հա-
սունեանց ստուլթիլն և նենգաւոր խա-
բըրալ անեւ ճամբալ մի , այն ինչ անձը
երբ դրամը տուած է , ու հաւանեանը
ինչ կերպով ժողովրդոյ բռն արեան
քրտիլլէրիլն ալալալութեանց , դրամիլլէր
և անդիլլէն աղիլլէն բարեբարացմէ ո-
ղորմութիւն ժողովրդիլն ինչ անգ-
նած Երեքիլն տէր կըլլալ չամանա-
լով շատերէ մինչև հիմայ այսպիսի հա-
տարակալ աղտիլլէրիլն մը , տաճար
մը , մասնաւոր մը բռնութեամբ իրեն
սեպակալանէ , բայց Երեք հասունեանին
պէս անձի մը տրուած է այդ պա-
տարմութեան հողիլն աղ ոչ գիտէր զօ-
րէնալ են :

Ա. Պատրիարքարանին 1871 հոկտ .
21 ինծի գրած Բ. Գանէն հրամանը որ
տեղէն Երեքիլն տրան , չըլլամ , Բ.
100 ստորագրութեամբ ժողովրդոյ ա-
ղիլալիլլէրիլն հաւատարմ կողմը տէրու-
որ գործս հաղալ գործ է , Երեք հո-
գէսը հողալու համար Երեք եւ զիլլէ-

նի հոգալուս պիտի երթամ, ազատ են ժողովրդականք ի կրօնականս և ի կրօնական գործս, Գ. իմին ցաւալի հիւանդութիւնս որ առանց փնտուց ձմեռնային ցրտասարսուռ եղանակին մէջ չեմ կարող ճամբորդութիւն ընել, Գ. պատրիարքարանք հեռագիր տուած եմ, որուն պատասխանին կապաւորանալուս, աս չորս բանաւոր պատճառները գայմագամին զուրկելով խօսք չէր հասկնար հարկուտ անպատճառ երթալու է ըսելով կատիպէր չափազանց անգութ եղանակաւ ու ահարկու ըսպառնալեօք վերջապէս շատ մը վիճաբանութենէն զինի որոշուեցաւ որ երկու օրէն հարկաւ անպատճառ Ամասեա երթալու, ու ձեռքէս սէնէթ մը ևս առաւ, երբոր եկեղեցին պիտի դառնամ որպէս զի կահ կարասիքներս կարգի դնելու ու ուղեւորելու մտօք, և ահա գայմագամը մոռնալով իւր երգմունքը իշխանութեան կողմանէ արգելադրան հրաման կը կարդար, ու կը բռնադատէր որ օտար տուն մը հիւր ըլլամ սահմանեալ երկու օրը ու դառնամ Ամասեա երթամ խոյտառակութեամբ, Այս գիպուածը ըստ քմայ հասունեանց և ըստ ռիսերիմ թշնամութեան և ատելութեան գայմագամի որ ունէր առ իս, միշտ առ ի տարագրել զիս յեկեղեցւոյ և տալ տիրել հակառակորդաց, բայց ի ստիպանաց բարեկամաց կեղծաւորեալ գայմագամին առ երեսս զիջաւ որ եկեղեցին դառնամ և անկէց երթամ, երբոր եկեղեցին երթալու հրամանը եղաւ, միւլազիմը քանի մը զապիթիներով հետեւեալս առինք որ կարող ըլլանք ներս մտնալ, վասն զի լուր եկաւ որ հասունեանք դռները գոցեր են ներս չ'պիտի առնեն, գայմագամը կեղծաւորութեամբ հասունիստ խաչիկեանը կոչեց, հարցուց իրեն որ ընդունելութիւն ինչո՞ւ չ'ընէր, շատ մը արեւոյտիկ իր աստիճանին չը վայելիք ու ծիծաղական խայտառակ խօսքեր զուրկելուն յետոյ զնայ, (բայց ՚ի հարկէ գայմագամին հետ դաշնադրեալ) գնացինք և մենք, հազարներով ժողովուրդ մեր ետեւէն առջեւէն, ու եկեղեցւոյ դռները դոյ գտնելով մնացինք դուրսը:

1871 նոյ. 30 պատրիարքարանէն Բ. Դրան կողմանէ հեռագրութեամբ հրաման կը հասնէր, «խաչիկեանքն օրատան տէֆի ինչ ումուրը բուհանիէն» լինել միւստախաէ օլմամաքնա տիւնքի «կիւն Պապը ալիտէն վիլայէթէ թէ-օլէղրաֆիա գաթիէն իշար օլունտու, «բահաթ օլաւընք, Զմմառ մանասթը-«ըրտա ալընք» Տիրան Տիւղեան

1871 դեկտ. 17 դարձեալ հեռագիր ի պատրիարքարանէն կրկին կրկին, «ղաւթալա վալինին ինֆիսալին տէն թէլ-«ըրաֆիէ միւթէսարըֆըլէ պիտի իրիւ-«մէմիշ, հազգընըլտէ իւշիւնճիւ թէլ-«ըրաֆիէ Պապը-ալիտէն վիլայէթէ «կիթիտի, եէրինիդտէն գըմըլտանմտեա-«սընըլ» Տիրան Տիւղեան

Ո՛վ մտիկ կրնէ, ո՛վ կ'լսէ, ո՛ր է Արքայի հրամանն անսացող հրամանապետ և հրամանակատար . . . ուր է մեծազոր Օղոստ, կայսեր արժանի պատիւ տուող պաշտօնակալ և պաշտօնեայ և հնազանդ ժողովուրդ . . . որ յայտնի ապստամբութիւն կ'ընդունէր ու չին վախնար, ամենին ակնածութիւն չունին. որ են Հասունեանք. ուր է արքայական վրէժխնդիր սպանալիքներէն վախոյող հպատակ աղք. քրիստոնէից, որ կուրորէն թողիլ մեր բարեկամ յամանեան թագաւորին դեղեցիկ ծաղկեալ ամենայն արգասեօք ի և առատ

չնորհքները և պարգեւած արտօնութիւնները կ'ըրմեն օտարայ մարմնաւոր ծանր լուծեռուն ներքե ընկճելու, կը կարծեն որ անսխալ են ու չպիտի սըխալին վերջս ու անագան զղլումս չը պիտի ունենան, վասն զի սրբազան Առաքելաբ ըսաւ աս իմաստուն աշխարհասէր մարդիկներուն համար «ո՛ւ անմիտ գաղատացիք ո՛ւ նախանձ արար զձեզ չհնազանդել ճշմարտութեան» Գաղ. Գ. Գլ. Ա. հմր.

Ո՛ր տեղ գրուած է արքունի իշխանութիւն մը առանց մարաֆայի, առանց ընտելեան դատաստանաց, և առանց օրինուոր դատաստական վերկայութեանց և հարցմանց դատակնիք կարգալ պատժոյ և փակել ի բանտի, անիրաւութեամբ վաճառականները իրենց թիւարէթէն ըլլալ օրերով, որ ըրաւ գայմագամը մեր չորս ազգայինները, երբ իրաւամբ ազատութեամբ կրօնք կուզէին պաշտել, տէրութեան հրամանաց մաքառող Հասունեանքի գըլուխ չէին խոնարհեցնել. ո՛ր տեղ գրուած է տէրութեան բարեկարգ հրաահանքին մէջ որ հպատակ Գրիստոնեայ ժողովրդաց հանդըստութեանը համար հայրագորով հրամանադ իրներգայ ու Հասունեանք պաթթալ ընել տան իրենց իսաբական որոգայթադիր վարչութեամբը. կարծելով որ միշտ իրենց իշխանութիւնը (թէ և փճաղած, մըշտ-ղած) յարատե պիտի մնայ, ու այսպէս . . . խմբագիր, խնճ ողորմելի թափառական ՚ի տունս ազգայնոց կեանք վարելուս յետոյ ցոյժմ յանիրաւութենէ ազգատեաց Հասունեանց, որ ժողովուրդը ևս ստացեր, ու եկեղեցւոյ տեղը ես առեիք եմ» 30 հազար դահեկանաց, ու մահքէմէն հէօճէթիմ անուանս գրուած այսպէս տարագիր ՚ի հայրենի գրկաց, ու վիլայէթէն ու Ամասիոյ մութասարըֆէն հրամանագիր եկած արգելական որ եագութեանին սենեակին իւշիկ չ'ընեն ու չիզըպչին, (իրենց խնդրանայը համաձայնալինքն Հասունեանց. որ սենեակս կուզէին բռնալ) են:

Եւ ահա 1872 յունվար 31 միսրանելով Հասունեանք ընդ գայմագամին հարին կործանեցին, փրցոյցին սենեակըս, ու մէջի եղեալ եկեղեցւոյ բոլոր թագըմները ու իմ հարկաւոր հանդերձեղէններս, դրամներս, սէնէթներս, ծածուկ գրեանքներս, հեռագիրներս Պատրիարքարանէն ու ուրիշ տեղած եկած, կնիքս և այլն և այլն. իմ պատիւս, իմ ըրգըս նամուսս առին, կողոպտեցին ու իրենց սեղիակականցին. գայմագամին գայլնք խապար չունիմ կրսէ. մութասարըֆէն եկած է կրսէ թեկուս, որ յայտնի այն լուր չունի. ու թող կուտայ հետզհետէ կործանելու: Հեռագիր կուտամ Ամասիոյ որ յօգնութիւն հասնի կուսակալը. փութով արգիլանաց հրաման կուգայ կուսակալէն հեռագրութեամբ առ գայմագամս, բայց չի լսած կըլլայ ամենեւին եկեղեցւոյն խոցիւր չփլցընէ մէճիտով հեռագիր կուտայ Ամասիոյ կուսակալին որ վրցնել չէր, այլ մէկ երկու փութով կար փոխեցին, թաւմիր բրին. մէկ շատ մի ևս ամբաստանութիւն վրաս որ ես իրեն ըսեր եմ, տահա բան մի մնաց մը ընելիքդ: Ամասիոյ կուսակալին բուն տեղեկագիրը երթալով կուսակալը հրամայողական եղանակաւ իւր հրամանագիրը հարցուց, մէճ իսը քէշիք ըրաւ, որ չորս սենեակ է կործանածնին, ու չորս վարպետ հիւսով (տիւրկէրով) վճռվեցաւ, որ 30 տարի աս 4 բնակարանները հաստա-

տութիւն կուենային, թէ որ չի կործանէին, դրսի փողոցի պատեցովը, Հասունիսթ խաչիկեանք, Տօմաճեանք և Շաչլաբան տէրտէրը ծիծաղելով, տէրութեան Բ. հրամանները արհամարհելով հիշ անտեղուանք չկան, յարատե յայժմ կ'իլցնեն, կ'կործանեն, ուզած տեղերնին ոյնչ բան մը կ'չինեն թերեւս փլցոյցինք բայց կ'չինենք ըսելով պատժէն ազատ ըլլան. և այսպէս հաստատուն մտքերնին դրած են ու կ'ընդունեն, մալերնիս է ամեննալ կ'փլցնենք, մենք ալ կանցնինք կերթանք. ո՛վ յետին լըրութեանս. ո՛վ կրսէ Հասունեանք երբորդութեան եկեղեցին առանձնացեր է, բանի չի խառնվիր, տէրութեան Բ. հրամանին համաձայն. աղէ՛ արեւմուտքը և արեւելքը ո՛վ է այսչափ շփոթութեամբ. խռովութեամբ շարժողը, Աստուծոյ եկեղեցին ներքե վրան բերողը, ո՛վ է այսչափ շարեաց արմատը, ոչ ապաքէն Հասունեանք, դարձեալ կըսեմ Հասունեանք. ինքը չէ մի իւր արբանեակ կալիկոպոսները ծածուկ գրութեամբ շարժողը. գրել տուողը, Տըրապըզընը, Պրուսան, կարինը, Գաղատիան, թօգաթը, բայց ամսո՛ւս վերջը ձեռքը ինչ պիտի անցնի, փոխարէնը կառնու Տիւրօլը խօսքին համաձայն. «Ամէն ասեմ ձեզ այն իսկ ինչ վարձը նոցա»:

Մնամ Լեն.

Խ. Նր.

Պողոս Վ. Խաղութեան
Սրբեկեան Հայ
Կաթողիկէ

Պալէատէքի մէքթուպ իքի գըթա օլուպ, պիլի նասըլքի մալիմալիւր սալը կիւնքի նիւսալէմիդտէ տէրճ իտիլմիշ իտի. վէ իրիսիտէն տախիւս. լաշըլմագտա տըրքի, պու Հասունեանք վէ Անթիօ հասունեանք վէ սէլէսի վէ եսիստ մուարազաք, պաշգա մահէլլէրտէ օլուուր կիպի, Մէրզիֆունտա տախի, միլլէթ տաշարըմը պէյնիտէ, պիր չօք ուլլուսուղլուդ-լարըն վրնուտէ կէլմէսինէ սէպէպիյ-եթթ վրմէքտէ տիր, վէ պու հալ, գալլիտէ, ազաճըք միլլէթ զայրէթի հիսս իտնէլէրին պիլիւք էսէֆիլի մուճիպ օլմագտա տըր, զիրա, տինեա գուլաճ գուլաճ ուլումու ֆիւնտու. տա վէ մէտէնիյլէթտէ իլէրու կիթտիլի հալտէ, պիլ իսէ, հալէա միլլին դարտա եաշար կիպի մէզհէպ միւճա-տէլէսի, վէ տահա սահհիհ չալիս իտտասաք սէպէպիլտէն, պիրպիրիլիլին գաֆասընը եարապ վէ կէօզլէրինի չը-դարմագտա, վէ միլլէի սալիլէյէ կիւլիւնճ օլմագտա, վէ հալիլի տէ հնվայի զարարլարըն չէքմէքտէ, վէ է-կէր տիւնեանք կէօթիլմէքտէ օլան մէտէնիյլէթ սէլի սալիսիտէ, պիլ-թիւն պիլթիւն կէրտէ գալմագտա տէլիլ իսէք տախի, նէ գատար կիտէպիլիլ իսէք, օլ գատար իլէրու կիտէպիլմէքտէ տէլիլիլ:

Շու էսէֆիլիլի մուարազա իքի սէ-նէ տիր տէվլամ իթմէքտէ օլուպ, վէ մանէվի սուրէթտէ թուրաֆէյինի զարարընը մուճիպ օլուուրու կիպի, մատտի սուրէթտէ տախի մուճիպ օլուուրու տէրքիտը տըր, հալ պու իքի չու դարարլարտան մագալտ նէ տիր, պուրէզալլէթլէրտէն նիլլէթ նէ տիր, պիլ-ճէ պիլ պու կիւնէ գատար, գուրու պիր նէֆսանիլէթտէն պաշգա պիր մագալտ ու նիլլէթ կէօրէմէմիլիլ տիրաճէպա գապահաթ գանդի թարաֆտա տըր, ճէսարէթ իտէրիլ տիմէկէքի, տէլիլ պիր, իլլա իքի թարաֆտա տըր. վէ զիւտտէ էսէֆ իտէճէք

եէրի չունտա տըրքի, իքի թարաֆտան տախի, պիր պիրինէ նիսպէթէն, քէնտի գըսմընը իլէրու կէօթիլմէքտէ պիր թարիլ օլլուունտա սարֆ սալ ու հիմմէթ վէ նագտ ու վագթ իթմէյիպ, իլլա, թէ հի եէրտէ սարֆէ էգհան ու էվգաթ վէ նուգուտ իլլէմէքտէ տիր, էկէր իքի թարաֆ տախի, չու իքի սէնէ գարֆընտա իզհար իլլէտիլի զայրէթի վէ չէքտիլի էմէք վէ զահմէթի, մէքթէպլէր վէ խայրաթ խանէլէր, վէ միլլէթ վէ վաթան ուղլունտա սարֆ իթմիշ օլաա իտի, պիլիլք մուհասսէնաթ վէ պիլիլք մէնֆաաթ հուսուլէ կէլէճէկինտէ չիւքհէ եօգ իտի:

Իքի թարաֆ տախի իսքաթ օլ-մուշար տըրքի, քէնտիլէր գաթօլիք քիլիսէսինտէ պաղը գալաճագլար տըր, վէ իքի թարաֆ տախի քէնտի իլիսէսի զայրէթլին չէքմէքտէ տիր, իմալ, պէօյլէ օլուուրտա, պու հարաքաթը նահէմպարէլէրէ, գանդի չէյ սէպէպիլլէթ վիլմէքտէ տիր, Բարա հաղրէթլէրինի եանըլմաղլըք մը, հաշա, օլմագ, պու պօլ պիր լազըրաք տըր, պու պապտէ Հասունեանլարըն հազգլարը պուլունտուղու չէմս կիպի աշիքեար տըր, չիւնքի ազըլմա իսթէր տօղրու օլուուն վէ իսթէր եանլըլ, մատամքի ումալ գաթօլիք քիլիսէսի պու կիւն պէօյլէ ինանմագտա տըր, հէր գաթօլիք տախի լէսմէն էօյլէ իւնանմագտ պօրճուտ տուր, էմմա, գա-միլլին վէ զիւմմէթլին թօղունմագտա իմիշ, գալպէն իսթէթիլի կիպի ինանագլիլէճէկինտէ չիւքհէ եօգ տուր, էմմա, սուրէթի զահիլէտէ պիր տիւր-լիւ պուլունտալ տա, պաթմէն պաշգա տիւրլիւ պուլունմագ տախի միւրայիլ-լիք տիմէք օլուուրունտան, պուլունտ պիր ատամ եաբամաղ իմիշ, օ տտամ սէրպէսթէ իսթէթիլի քիլիսէյէ կիտէպիլիլ, լաքին, աղլմ պիր Բօմա քիլիսէսի իթիգատընը թէպտիլ իտէմէլ, տիմէք տիրքի, աալ սէպէպ, Բարա հաղրէթլէրինի եանըլմաղլըք օլմագլալ, իլլա, նասըլքի, չօգլար տա-խի պիլիլ իթիգատըլմագտա տըր զանն իտէրիլ, Հասունեան հաղրէթլէրինի կաթողիկոսը վէ բաթիլիլք մէս-նէտ վէ մէմուրիլլէթլինտէ տիր, չէօյլէքի, էկէր պու կիւն միւշարիլլէյ հաղրէթլէրի պիլթիւն պիլթիւն իս-թիֆա իտէրէք պիր թարաֆա չէքիլէճէք օլաա, թարաֆէյն բէք գօլայ սուրէթտէ պարըշապիլլէճէք տիր, իմտի, խալիսանէ թարաֆէյն նասիլաթ վիլէրէք աէրիլքի, արթըք հէմ ա-նըպ տըր, վէ հէմտէ էհալիլէ եազըք տըր, եա պիր ան էվլէլ պիր չարէսի-նի տիւշիւնէրէք պարըշալը տըրար, վէ եախօտ պարի մէզքիւր ֆէնալըլ-լարըն էօնիւնիւ ալմալը տըրար:

Էկէր Հասունեան հաղրէթլէրի, է-հալիլի սէվլէր վէ աէր իսէ, ֆէտա-քեարըք իտէրէք իսթիֆա իտէճէք օլ-աա, զանն իտէրիլքի թարաֆիլիլէրի նէղտիլտէ տահա զիւտտէ հիւանի թէ-վէճէիւ հպուլունտա պաշգա, քէնտուլլէ դըտտ պուլունտան թագըմըն տա-խի պիր տէրէճէյէ գատար թէվէճէիւ-հիլի գաղանմագ, վէ էհալիլ իթթի-րապը գալպտէն վէ ատալլէթտէն, վէ տէվլէթտէ թաճիլլիլքտէն գուրթու-լաճագ տըր, վէ քէնտի չէրէֆիտէ իզ-տիեատ պուլաճագ տըր:

ՍԱՀԻՊ ՂԱԶԻԹԱ
ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

Գալթաթաա թէնճէլմիլի բազարընտա
Նօ. 20 իսի խանընտա: